

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce **A. J.**, zastoupeného JUDr. Zdeňkem Sochorcem, advokátem se sídlem V Teničkách 614, 686 01 Uherské Hradiště, proti žalovanému **Rozhodčímu orgánu Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky**, se sídlem Orlická 4/2020, 130 00 Praha 3, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 6. 2004, č. j. 10118/01/Sa, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 1. 6. 2005, č. j. 12 Cad 48/2004 - 107,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 2. 6. 2004, č. j. 10118/01/Sa, zamítl žalovaný odvolání žalobce a potvrdil platební výměr Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky, Okresní pojišťovny Uherské Hradiště (dále jen „VZP OP“), ze dne 3. 8. 2001, č. j. 2140100479, jímž byla žalobci uložena povinnost zaplatit podle § 18 odst. 1 zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, penále ve výši 194 314 Kč.

Ze správního spisu vyplývá, že žalobci bylo dne 15. 5. 2001 doručeno oznámení o provedení kontroly placení pojistného na veřejné zdravotní pojištění podle § 22 zákona č. 592/1992 Sb. za období 01/93 až 04/2001, která byla realizována ve dnech 14. - 25. 6. 2001. Kontrolou bylo mimo jiné zjištěno, že žalobce nehradil pojistné za své zaměstnance v rozmezí 10/94 - 12/94 a 11/95 - 12/97, přičemž nedoplatek pojistného byl stanoven ve výši 94 570 Kč. Pro nehrazení pojistného se pak žalobce vystavil postihu penále

podle § 18 zákona č. 592/1992 Sb. VZP OP akceptovala žalobcovu námitku promlčení vůči penále vzniklému do 15. 5. 1996, tj. pět let zpětně od doručení oznámení o kontrole, a uložila mu povinnost zaplatit penále ve výši 194 314 Kč.

Proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobce žalobou u Městského soudu v Praze, který ji rozsudkem ze dne 1. 6. 2005, č. j. 12 Cad 48/2004 - 107, zamítl.

Ve včas podané kasační stížnosti žalobce napadl rozsudek městského soudu z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), které opakovaně podrobně rozebíral. Předně měl městský soud nesprávně posoudit otázku promlčení penále, kterou žalobce vznesl již při zahájení kontroly placení pojistného na veřejné zdravotní pojištění dne 14. 6. 2001 a opakovaně námitku promlčení uváděl ve všech svých podáních.

Žalobce dále napadal nesprávný postup VZP OP podle § 15 odst. 2 a 3 zákona č. 592/1992 Sb., neboť ta měla informovat plátce pojistného – žalobce, že použila platbu pojistného ve výši 54 224 Kč ze dne 13. 3. 1998 jinak, než žalobce zamýšlel, na nejstarší dluh na pojistném. Jelikož tak neučinila, zabránila tím žalobci uplatnit svá práva – vznést námitku, odvolání proti rozhodnutí správního orgánu či stížnost na jeho postup. Pokud měla VZP OP pochybnosti o určení platby ve výši 54 224 Kč, měla žalobce vyzvat k upřesnění této platby. Žalobce se dále táže, jak mohla VZP OP vědět dne 13. 3. 1998 o nedoplatecích na pojistném a jak na ně mohla použít zmiňovanou platbu ve výši 54 224 Kč, když ze zprávy o kontrole a dalších písemností (dopis ze dne 11. 6. 2001, přípis ze dne 27. 7. 2001) vyplývá, že potřebné informace a doklady k tomuto zjištění neměla k dispozici. Při kontrole však tvrdila, že již v té době (13. 3. 1998) evidovala u žalobce dluh na pojistném, a proto platbu ve výši 54 224 Kč použila jako úkon zabraňující promlčení. Rovněž městský soud považoval tento úkon, který žalobci do provedení kontroly nebyl znám, za úkon zastavující promlčení, i když veškeré důkazy tuto skutečnost vyvracejí.

Žalobce byl přesvědčen, že částka 54 224 Kč odpovídá dlužnému pojistnému, neboť mu byla v této výši ústně sdělena zaměstnanci VZP OP, a že po jejím zaplacení žádný dluh na pojistném nemá. To potvrzuje i skutečnost, že žalobce změnil k datu 1. 9. 2000 trvalý pobyt a stal se plátcem u Všeobecné zdravotní pojišťovny Nové Město na Moravě: je zřejmé, že na novém místě by ho nepřijali a nepřevzali, kdyby měl jakékoli nedoplatky na pojistném. V této souvislosti pak soud nesprávně vyhodnotil postup VZP OP ohledně tří plateb pojistného za zaměstnance žalobce za období 6, 7 a 9/1997 v souhrnné výši 16 039 Kč, které žalobce chybně zaslal na své rodné číslo a následně je požadoval převést na své identifikační číslo, o čemž žalobce informoval VZP OP dopisem dne 31. 5. 2001. Žalobce je fyzická osoba, která platby pojistného zasílá z hlediska zákona jako jeden subjekt – plátce pojistného a je věcí VZP OP, že si v rámci své analytické evidence vede různé účty a používá různé variabilní symboly pro bližší rozlišení plateb (za plátce – osobu samostatně výdělečně činnou a za plátce – zaměstnavatele). Zákon však pouze uvádí povinnost hradit platby na účet pojišťovny bez rozlišení, zda se má jednat o účet vedený pro osobu samostatně výdělečně činnou nebo o účet pro zaměstnavatele. Z toho žalobce vyvozuje, že VZP OP je oprávněna převádět platby mezi jednotlivými účty i bez souhlasu plátce a případný přeplatek plátcí vrátit pouze v případě, kdy neexistuje žádný splatný závazek na kterémkoliv z jeho účtů (§ 14 odst. 2 věty první a druhé zákona č. 592/1992 Sb.). Pokud VZP OP přeplatek pojistného v rámci zpracování přehledů o příjmech a výdajích dne 6. 8. 1998 žalobci vrátila, potvrdila, že žalobce (bez rozlišení na osobu samostatně výdělečně činnou či na zaměstnavatele) neměl dne 6. 8. 1998 (tedy po zaplacení platby ve výši 54 224 Kč dne 13. 3. 1998)

dluh za zaměstnance ani jiný splatný závazek. Rovněž žádal-li žalobce dne 30. 4. 2001 o vrácení dvakrát zaplaceného penále ve výši 12 359 Kč a VZP OP na tuto žádost nijak nereagovala, je tím prokázáno, že žalobce žádné nedoplatky na pojistném v dubnu 2001 neměl, jinak by mu je VZP OP sdělila.

Žalobce také namítal, že VZP OP byla do zahájení kontroly nečinná, nezahájila žádné řízení a v době, kdy část pojistného byla promlčena, začala svými požadavky na žalobce vynucovat povinnosti, které nebyly stanoveny zákonem, a tím se tak dodatečně snažila napravit svoji dosavadní nečinnost.

Konečně se žalobce domníval, že v souladu s judikaturou (16 Ca 173/2001) je kontrola zahájena dnem, kdy je plátce vyrozuměn o prvním úkonu, kterým je sepsání protokolu o zahájení kontroly. Proto žalobce nesouhlasí s tvrzením žalovaného, že k zahájení kontroly došlo již oznámením o zahájení kontroly, jež bylo žalobci doručeno dne 15. 5. 2001, ale až skutečným dnem zahájení kontroly, tj. 14. 6. 2001.

Závěrem žalobce navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

V doplnění kasační stížnosti ze dne 18. 7. 2005 pak žalobce (kromě opětovného opakování již vznesených námitek) poukázal na vadu řízení před správním orgánem, která měla spočívat v nedodržení povinnosti VZP OP pravidelně inventarizovat své pohledávky a závazky, které má vůči plátcí pojistného, což údajně nyní běžně činí. Žalobci měla být pravidelně po uplynutí běžného roku zasílána inventarizace pohledávek a závazků, aby je žalobce mohl odsouhlasit či rozporovat. VZP OP však tuto inventarizaci provedla až v rámci kontroly v roce 2001 a inventarizaci za předchozí roky žalobci nikdy nepředložila.

V dalším doplnění kasační stížnosti ze dne 11. 5. 2009 žalobce poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2004, č. j. 2 As 81/2003 - 48, v němž měl vyslovit názor, že úkonem přerušujícím běh promlčecí doby nemůže být úkon oznamující provedení kontroly a výši zjištěných přeplatků a nedoplateků. Dále podle tohoto rozhodnutí vzniká povinnost platit penále okamžikem, kdy se dlužník ocitl v prodlení, nikoliv až platebním výměrem. Podle žalobce jsou závěry obsažené v citovaném rozsudku bez výhrad aplikovatelné na projednávaný případ.

Žalovaný se v poskytnuté lhůtě ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Usnesením ze dne 31. 5. 2006, č. j. 6 Ads 17/2006 - 131, přiznal Nejvyšší správní soud k žádosti žalobce kasační stížnosti odkladný účinek.

Dalším usnesením ze dne 10. 10. 2007, č. j. 6 Ads 17/2006 - 137, Nejvyšší správní soud řízení o kasační stížnosti přerušil podle § 48 odst. 2 písm. f) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.), neboť proti rozsudku zdejšího soudu ze dne 28. 3. 2007, č. j. 6 Ads 16/2006 - 143, který se týkal platebního výměru VZP OP na dlužné pojistné, z něž bylo následně vyměřeno i penále, o něž jde v právě projednávané věci, a který tedy věcně i právně souvisí s projednávanou věcí, byla žalobcem podána ústavní stížnost. Ústavní soud následně nálezem ze dne 28. 1. 2010, sp. zn. I. ÚS 1701/2007, žalobcovu ústavní stížnost zamítl. Jelikož tím překážka

řízení odpadla, rozhodl Nejvyšší správní soud o pokračování v řízení usnesením ze dne 4. 3. 2010, č. j. 6 Ads 17/2006 - 144.

Námítku žalobce, že VZP OP byla až do zahájení kontroly placení pojistného na veřejné zdravotní pojištění nečinná a aktivitu začala vyvíjet až v době, kdy byla část pojistného promlčena, posoudil Nejvyšší správní soud jako nepřipustnou podle § 104 odst. 4 s. ř. s., neboť se jedná o důvod, který žalobce neuplatnil v řízení před městským soudem, ač tak učinit mohl. Žalobce se sice o nečinnosti žalovaného zmínil v doplnění žaloby ze dne 30. 5. 2005, avšak učinil tak jen v rámci poměrně bezbřehé polemiky s vyjádřením žalovaného k otázce promlčení nedoplatek pojistného a penále. Konstatování žalobce o nečinnosti žalovaného proto podle mínění Nejvyššího správního soudu nenabývalo kvality samostatného žalobního bodu a krajský soud nepochybil, pokud se jím blíže nezabýval. V souladu s citovaným § 104 odst. 4 s. ř. s. se pak touto otázkou nemůže zabývat ani zdejší soud v řízení o kasační stížnosti. *Obiter dictum* Nejvyšší správní soud odkazuje na bod 16 citovaného nálezu Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2010, sp. zn. I. ÚS 1701/2007, v němž se Ústavní soud otázkou nečinnosti VZP OP v projednávaném případě zabýval a dospěl k závěru, že „[p]ředpokladem předepsání dlužného pojistného není povinnost zdravotní pojišťovny prokázat, že nebyla „po dobu dluhu“ nečinná.“

Zbývající část kasační stížnosti shledal Nejvyšší správní soud přípustnou, avšak nikoliv důvodnou.

Na úvod Nejvyšší správní soud předesílá, že argumentace žalobce v kasační stížnosti je v podstatné části shodná s jeho argumentací, již uvedl ve sporu o samotné dlužné pojistné a s níž se Nejvyšší správní soud podrobně vypořádal v již citovaném rozsudku ze dne 28. 3. 2007, č. j. 6 Ads 16/2006 - 143. Jelikož závěry z tohoto rozsudku byly následně aprobovány nálezem Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2010, sp. zn. I. ÚS 1701/2007, a jelikož penále je závislé na existenci a zákonnosti samotného pojistného, nevidí rozhodující senát Nejvyššího správního soudu důvod, proč by se měl od své předchozí judikatury v této věci odchylovat a posuzovat otázku penále odlišně od otázky pojistného.

Pokud jde o námitku, že žalovaný nesprávně odlišuje osobu plátce pojistného jako zaměstnavatele a jako osobu samostatně výdělečně činnou, neboť zákonodárce v zákoně č. 592/1992 Sb. užívá pojem plátce jako jednotný, a žalovaný, resp. ZVP OP, tedy nemůže rozlišovat a tvrdit, že vrací zvlášť přeplatky u plateb osob samostatně výdělečně činných a zvlášť přeplatky u plateb za zaměstnance této osoby (neboť se jedná právě o jednu a tutéž fyzickou osobu nazvanou plátcem pojistného), Nejvyšší správní soud nemůže argumentaci žalobce sdílet. Pro posouzení obsahu pojmu plátce pojistného totiž není rozhodným právním předpisem zákon č. 592/1992 Sb., ale zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Obsah pojmu „plátce pojistného“ definuje § 4 tohoto zákona, přičemž jak z § 8 citovaného zákona, tak z ustanovení zákona č. 592/1992 Sb. vyplývají různé podmínky pro výpočet a placení pojistného jednotlivými plátcí. Nelze tedy dospět k závěru, že by zákon o pojistném nerozlišoval mezi plátcem jako fyzickou osobou – osobou samostatně výdělečně činnou a touž osobou jako plátcem v podobě zaměstnavatele. Ze skutečnosti, že zákon mezi zmiňovanými druhy plátců pojistného rozlišuje pak plyne, že zdravotní pojišťovna není oprávněna převádět platby mezi jednotlivými účty plátců bez jejich souhlasu. Nelze tak ani přisvědčit vývodům žalobce, že pokud VZP OP stěžovateli jako plátcí pojistného – osobě samostatně výdělečně činné vrátila dne 6. 8. 1998 přeplatek pojistného ve výši 16 039 Kč,

znamená to, že žádného splatného závazku v rozhodné době neměl jako plátce pojistného – zaměstnavatel.

Žalobce v kasační stížnosti uváděl i další důvody, z nichž podle jeho názoru plyne, že v rozhodné době neměl žádné nedoplatky. Nejvyšší správní soud se však s argumentací žalobce neztotožnil. Přesvědčení žalobce, že zaplacením částky 54 224 Kč uhradil veškeré své závazky vůči zdravotní pojišťovně, neboť „tato částka mu byla zaměstnanci žalovaného ústně sdělena“, zůstalo pouze v rovině neprokázaného tvrzení, z něž případné legitimní očekávání žalobce ohledně jeho bezdlužnosti nelze dovozovat. Taktéž změna trvalého pobytu žalobce k datu 1. 9. 2000 neexistenci dluhu na pojistném nedokládá: žalobcova konstrukce, že by ho Všeobecná zdravotní pojišťovna Nové Město na Moravě „nepřijala a nepřevzala, kdyby měl jakékoli nedoplatky na pojistném“ postrádá jakékoliv zákonné ukotvení. Kromě toho zdravotní pojišťovna není ze zákona oprávněna vztah pojištěnce ke zdravotní pojišťovně sama ukončit [viz § 11 odst. 1 písm. a) zákona č. 48/1997 Sb.], tedy ani v případě, kdyby u jedné její organizační složky měl dluh na pojistném. Ani skutečnost, že VZP OP nijak nereagovala na žádost žalobce ze dne 30. 4. 2001 o vrácení dvakrát zaplaceného penále ve výši 12 359 Kč nemůže prokazovat, že žalobce byl k tomuto datu bez splatných závazků. Nečinnost VZP OP v této věci totiž podle mínění Nejvyššího správního soudu nemá souvislost s tím, jak žalobce plnil své závazky vůči zdravotní pojišťovně. Navíc veškerá tato tvrzení žalobce o neexistenci splatných závazků jsou v rozporu s žalobním návrhem, v němž žalobce výslovně uvedl, že nebrojí proti neexistenci dluhu na pojistném či neexistenci penále, ale proti nesprávně stanovené výši pojistného a penále. Pokud žalobce na jedné straně uznává, že dlužil na pojistném, a na straně druhé tvrdí, že žádný dluh neměl, dostává se ve své argumentaci do logického rozporu.

Podstatou dalších kasačních námitek je otázka, zda žalovaný oprávněně považoval za správný postup VZP OP, která při provedení kontroly v roce 2001 platbu stěžovatele z 13. 3. 1998 považovala za úhradu nejstarších pohledávek pojistného splatných v tomto okamžiku (tj. pohledávek pojistného z let 1994 - 1997) s odkazem na § 15 odst. 2 č. 592/1992 Sb.; vedle toho pak otázka, jakou má postup podle § 15 odst. 2 zákona č. 592/1992 Sb. souvislost s promlčením práva předepsat pojistné a penále ve smyslu § 16 odst. 1 ve spojení s § 19 zákona č. 592/1992 Sb. Co se týče argumentace žalobce v těchto otázkách, Nejvyšší správní soud se s ní taktéž neztotožňuje. K tomuto závěru vedou Nejvyšší správní soud následující důvody:

Ustanovení § 15 odst. 1 věty první zákona č. 592/1992 Sb. stanoví, že dlužné pojistné jsou plátcí povinni uhradit. Ustanovení § 15 odst. 2 téhož zákona ve znění účinném od 1. 1. 1994 do 30. 6. 2001 (tedy v podobě rozhodné pro posouzení hmotněprávního postavení žalobce jako plátce - zaměstnavatele ve vztazích placení pojistného v kontrolovaném období, resp. konkrétně v době „použití“ platby pojistného ve výši 54 224 Kč) pak stanovilo, že má-li plátce pojistného splatný závazek vůči příslušné zdravotní pojišťovně, je povinen ho splácet v tomto pořadí: a) pokuty, b) penále, c) přírážka k pojistnému, d) nejstarší nedoplatky pojistného. Jednotlivé dlužné částky podle písmen a) až d) byl pak plátce pojistného povinen podle téhož ustanovení odvádět samostatně na příslušné účty zdravotní pojišťovny.

Ustanovení § 15 odst. 1 tedy stanoví jednoznačnou povinnost plátce uhradit o vlastní újmě a bez jakýchkoliv úkonů ze strany pojišťovny dlužné pojistné. V této souvislosti nelze akceptovat argumentaci žalobce, že žalovaná, resp. VZP OP nevedla průkaznou evidenci případných nedoplatek a uskutečněných plateb pojistného a nezasílala žalobci každoročně inventarizaci pohledávek a závazků, neboť ze zákona č. 592/1992 Sb. taková povinnost pro

pojišťovnu z něho nevyplývá. Evidenční povinností je stižen naopak ve smyslu ustanovení § 25 zákona č. 592/1992 Sb. žalobce.

Vedle toho pak ustanovení § 15 odst. 2 přesně stanoví, v jakém pořadí je plátce pojistného povinen splatné závazky platit a na jaké účty. Vycházejí z tohoto ustanovení, nemůže Nejvyšší správní soud než se ztotožnit se závěrem žalovaného, že pokud v rozhodném období žalobce poukazoval platby na účet pojistného, uhrazoval jimi vždy nejstarší nedoplatky pojistného (byť, jak musí Nejvyšší správní soud konstatovat, měl v souladu se zákonem stanoveným pořadím pohledávek uhrazovat pohledávky přednostní tj. případné pokuty, penále či přírážky k pojistnému). Jasně znění ustanovení § 15 odst. 1 a 2 zákona č. 592/1992 Sb. jiný postup vylučuje. Otázka, kdy je pojistné splatné, tj. kdy mělo být plněno a kdy je zároveň splněna hypotéza ustanovení § 15 odst. 2 zákona č. 592/1992 Sb., je přitom rovněž zcela jasně upravena tímto zákonem, a to v ustanovení § 5 odst. 2. Žalobce tedy vždy musel vědět, že existuje splatný závazek, případně závazky, který z nich je nejstarší a musel rovněž s ohledem na ustanovení § 15 odst. 2 písm. d) vědět, že platbami na účet pojistného bude tyto dluhy na pojistném uhrazovat.

Ve světle výše uvedeného se nelze tedy ztotožnit ani s poukazem stěžovatele na to, že VZP OP porušila ustanovení § 15 odst. 3 zákona o pojistném, neboť ho o použití platby pojistného na jiný účel neinformovala, jak jí toto ustanovení ukládá. Poukaz na zmíněné ustanovení zákona č. 592/1992 Sb. je lichý, neboť VZP OP neměla o čem informovat. Platbu pojistného ve výši 54 224 Kč totiž nepoužila na žádný jiný účel než pro který byla poukázáním na účet pojistného poukázána, a to na zaplacení nejstarší pohledávky pojistného v souladu s § 15 odst. 2 písm. d). Nejvyšší správní soud konstatuje, že sice byla naplněna hypotéza ustanovení § 15 odst. 3 zákona č. 592/1992 Sb. v tom smyslu, že žalobce, pokud poukazoval své platby výlučně na účet pojistného, neplnil svou povinnost dodržet pořadí splatných pohledávek podle § 15 odst. 2 zákona, nicméně pojišťovna je v takovém případě k postupu podle § 15 odst. 3 (použití platby podle pořadí pohledávek) zákona oprávněna, nikoliv povinna. K této problematice pak srov. též závěry Ústavního soudu v citovaném nálezu ze dne 28. 1. 2010, sp. zn. I. ÚS 1701/2007 (body 18 až 22). Postupem VZP OP tak nedošlo k porušení žalobcových práv, které v kasační stížnosti zmiňuje. Současně nelze souhlasit s žalobcem v tom, že VZP OP jej měla vyzvat k upřesnění platby: VZP OP neměla o účelu platby pochyby, neboť tato byla žalobcem poukázána na účet pojistného, tudíž byla určena právě na jeho úhradu.

Z uvedeného rovněž vyplývá nedůvodnost námítky, že žalovaný „použil“ platbu ve výši 54 224 Kč ze dne 13. 3. 2008 jako úkon zabraňující promlčení a že městský soud taktéž považoval tuto platbu za úkon „zastavující“ promlčení. Žalovaný (a posléze ani městský soud) neměli důvod konstruovat provedenou platbu jako úkon přerušující běh promlčecí lhůty podle § 16 odst. 1 zákona č. 592/1992 Sb., neboť pouze na základě skutečnosti, že tato částka došla na příslušný účet pojistného, byla *ex lege* (podle § 15 odst. 2 zákona č. 592/1992 Sb.) použita na nejstarší nedoplatky pojistného, tj. na jakékoliv dosud nepromlčené nedoplatky existující ke dni 13. 3. 1998. Námítky žalobce, že VZP OP byla schopna přesně vyčíslit žalobcův dluh až po provedené kontrole, a tudíž v době poukázání předmětné platby na účet pojistného nemohla vědět o žalobcově dluhu, a tedy ani na tento dluh poukázanou částku použít, se mýlí s podstatou věci. Je totiž třeba rozlišovat mezi stavem, který nastal v čase *ex lege* při splnění normou předpokládané hypotézy (konkrétně uhrazení nejstaršího nedoplatku pojistného zaplacením částky na účet pojistného), a konstatováním tohoto stavu (resp. rekapitulací, jak tento stav v čase nastával) pomocí nástrojů kontroly placení pojistného ve smyslu ustanovení § 22 zákona č. 592/1992 Sb. Nejvyšší správní soud závěrem poukazuje na hodnocení

této otázky Ústavním soudem v již několikrát zmiňovaném nálezu ve věci týkající se žalobce (bod 21): „[j]estliže stěžovatel zasílal platby na účet pojistného, pak z § 15 odst. 2 písm. d) zákona o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění vyplývá, že tím platil vždy nejstarší nedoplatky pojistného. K tomuto následku přitom nebylo zapotřebí žádného úkonu zdravotní pojišťovny, nýbrž nastával na základě kogentního ustanovení zákona. Nelze proto argumentovat tak, že by zdravotní pojišťovna v souzené věci teprve v roce 2001 zpětně použila poukázané platby na nejstarší nedoplatky pojistného; tento následek totiž na základě zákona již objektivně nastal v okamžiku poukázání platby zdravotní pojišťovně. Zasláním platby na účet pojistného byl tedy hrazen nejstarší nedoplatek pojistného, který nebyl promlčen, resp. ve smyslu judikatury správních soudů prekludován.“

Podstatou rozsudku Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 2 As 81/2003, jehož se žalobce dále dovolává, byla otázka, jaký úkon zdravotní pojišťovny podle zákona č. 592/1992 Sb. může mít za následek přerušení promlčecí lhůty podle § 16 odst. 1 tohoto zákona. Konkrétně soud konstatoval, že vyúčtování pojistného na veřejné zdravotní pojištění z určitého data připojené k přípisu, kterým bylo podle § 14 zákona č. 592/1992 Sb. plátcí pojistného sděleno, že jeho přeplatek na pojistném byl použit na úhradu penále, které vyplývá z evidence pohledávek a plateb pojistného z předchozího období ke dni zápočtu, není úkonem promlčecí dobu přerušujícím, neboť nejde o úkon kvalifikovaný, tj. úkon směřující ke zjištění výše penále nebo k jeho vyměření. Jedná se totiž pouze o výčet tehdy evidovaného penále za dané období a o sdělení o úhradě tohoto penále. Tento úkon nesledoval zjištění žádných skutečností rozhodných pro zjištění výše penále. *Ratio decidendi* rozhodnutí druhého senátu Nejvyššího správního soudu tedy spočívá v tom, že úkonem, který přerušuje promlčecí lhůtu podle § 16 odst. 1 zákona č. 592/1992 Sb., může být pouze takový úkon, který sleduje zjištění skutečností rozhodných pro zjištění výše pojistného (resp. penále).

Citovaný rozsudek tedy řešil poněkud odlišnou problematiku, nicméně i při aplikaci jeho obecných závěrů (které však vyplývají i přímo z textu zákona – viz § 16 odst. 1 zákona č. 592/1992 Sb.) na právě projednávaný případ nelze než konstatovat, že se žalovaný ani městský soud do rozporu s tímto rozhodnutím Nejvyššího správního soudu nedostali. Jak již bylo řečeno, městský soud ani žalovaný nepovažovali zaplacení částky ve výši 54 224 Kč za úkon přerušující promlčecí lhůtu, proto není ani nutné řešit, zda se jednalo o úkon směřující ke zjištění skutečností rozhodných pro zjištění výše pojistného ve smyslu citovaného judikátu. Namítá-li pak žalobce, že úkonem přerušujícím promlčení nemůže být oznámení o kontrole doručené žalobci dne 15. 5. 2001, ale až faktické zahájení kontroly dne 14. 6. 2001, nemůže s ním Nejvyšší správní soud souhlasit. Tímto oznámením byl žalobci sdělen rozsah kontroly, pověření pracovníci, datum a čas faktického zahájení kontroly a její předmět s tím, že žalobci bylo uloženo, aby předložil průkaznou evidenci a doklady rozhodné pro správné stanovení a placení pojistného. Podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu lze proto oznámení považovat za úkon, který sleduje zjištění skutečností rozhodných pro zjištění výše pojistného (resp. penále), jestliže v rozumné době na toto oznámení navazoval faktický výkon kontroly. Žalobcem zmiňovaný rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 5. 3. 2003, sp. zn. 16 Ca 173/2001 se týkal odlišné materie – daňové kontroly, přičemž k otázce úkonu, kterým je zahájena daňová kontrola, odkazuje zdejší soud na svou bohatou judikaturu, mezi jinými na rozsudek ze dne 17. 2. 2006, č. j. 8 Afs 7/2005 - 96, publikovaný pod č. 1480/2008 Sb. NSS, jenž se zabýval právě přiměřeností doby mezi formálním zahájením daňové kontroly a jejím faktickým uskutečněním. V neposlední řadě Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že sám žalobce považoval v průběhu správního řízení za úkon přerušující promlčení právě den doručení oznámení o kontrole (viz námitka ze dne 21. 5. 2001), takže o začátku

přerušení promlčecí doby nebylo sporu. Ani tuto námitku proto zdejší soud neshledal důvodnou.

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. března 2010

JUDr. Marie Žiškova
předsedkyně senátu